

Wioska Olimpijska 2011

Katalog zajęć

Spis treści

1) 4 FUN: kulturowa lektura tekstów zabawnych.....	3
2) Co decyduje o decyzji. Wprowadzenie do metod analizy i teorii podejmowania decyzji	4
3) Czego uczy Machiavelli?	5
4) Dzieje oraz myśl klasycznej Grecji – warsztaty z historii literatury i idei	5
5) Esej historyczny. Próba rozpoznania gatunku	6
6) Faust Johanna Wolfganga von Goethego – warsztat interpretacyjny	6
7) Filozofia polityczna Platona – wprowadzenie.....	7
8) Genetyka kliniczna- wi(e)dzieć więcej.....	7
9) Gilgamesz, pan Kulaby. Teksty literackie i ich wykorzystanie w historiografii	8
10) Inny islam.....	9
11) Jak myśli prawnik? Wprowadzenie do wykładni tekstu prawnego	9
12) Jakie są granice własności intelektualnej w nauce i jakie ograniczenia na naukowców nakładają patenty, i czy robią to słusznie? Wprowadzenie do prawa patentowego.	10
13) Kiedy władza państwowa zanika, czyli problem powstania państw upadłych	11
14) Krótko o manieryzmie.....	11
15) Lektura podejrzliwa, czyli językowy obraz płci. Wstęp do antropologii słowa	12
16) Literatura dokumentu osobistego – Kopciuszek literacki?	12
17) Nauki biologiczne, a etyka	13

18) <i>Nigdy z królami nie będziem w aliansach? Staropolski republikanizm w teorii i w praktyce</i>	14
19) <i>Panorama Drugiej Rzeczypospolitej. Warsztaty historyczne</i>	14
20) <i>Patologia wojny: Wojna a społeczeństwo w XVII-wiecznej Rzeczypospolitej</i>	15
21) <i>Polacy i Litwini na Kremlu, Moskwicini w Wilnie: Polsko-litewskie spotkania z Moskwą od Iwana Groźnego do Piotra Wielkiego</i>	16
22) <i>Porozumienie ponad podziałami: wstęp do teorii przekładu</i>	17
23) <i>Proces prowadzenia badań naukowych – od pomysłu do artykułu naukowego</i>	18
24) <i>Przekład artystyczny jako „literatura z literatury”</i>	18
25) <i>Regulacje dotyczące handlu międzynarodowego w ramach WTO a wpływ globalizacji na środowisko naturalne</i>	19
26) <i>Religia i państwo, państwo a religia</i>	19
27) <i>Spór o naturę prawa. Czym jest prawo i dlaczego prawników to nie interesuje?</i>	20
28) <i>Symboliczne funkcje (nie)jedzenia</i>	21
29) <i>Tańcząc postmodernizm. Andrzejewski/Gaga/Kulas</i>	21
30) <i>W poszukiwaniu umowy społecznej</i>	22
31) <i>Wprowadzenie do teorii stosunków międzynarodowych</i>	23
32) <i>Wstęp do filozofii języka</i>	23
33) <i>Wstęp do nauki prawa prywatnego</i>	24
34) <i>Wstęp do psychopatologii na przykładzie kina</i>	25

1) 4 FUN: kulturowa lektura tekstów zabawnych

Prowadząca: Klementyna Aura Glińska

jest doktorantką w Instytucie Filologii Klasycznej Uniwersytetu Warszawskiego oraz École Doctorale „Études médiévales” na Uniwersytecie Paris-Sorbonne, Paris IV. W zakresie jej badań znajdują się przede wszystkim literatura oraz widowiska epoki średniowiecza, ponadto – teoria zabawy oraz przekładoznawstwo.

Opis zajęć:

Zajęcia dotyczą zjawisk gry, zabawy oraz komizmu. Ich przebieg będzie dwutorowy.

Część teoretyczna zajęć poświęcona będzie krytycznej analizie założeń przede wszystkim Huizingi, Caillois oraz Bergsona. Przedmiotem naszej refleksji staną się definicje oraz próby teoretycznego opisu gier, zabaw oraz komizmu. Najważniejszy element konwersatorium stanowi część praktyczna: interpretacja tekstów literackich oraz tekstów współtworzących widowiska. Badanie wybranych utworów będzie miało charakter diachroniczny i synchroniczny – jego celem będzie poznanie sposobu funkcjonowania tekstów w określonym miejscu i czasie, ale również spojrzenie na zastosowane w nich strategie z dalszej, antropologicznej perspektywy.

Po ukończeniu przedmiotu student:

- zna podstawy teorii zabaw oraz teorii komizmu
- potrafi przeprowadzić krytyczną analizę tekstów teoretycznych
- potrafi interpretować teksty literackie w perspektywie historycznej i antropologicznej
- potrafi rozpoznać elementy komizmu i określić ich funkcje w tekście

Ramowy plan zajęć:

- 1) Homo ludens (Huizinga)
- 2) Piotr.
- 3) Gry i ludzie (Caillois)
- 4) Sozja.
- 5) *Ja komiczne* (Bergson)
- 6) Simon.

Literatura:

Plaut, Amfitrion, w: tegoż, *Komedie*, przeł. i oprac. E. Skwara, Warszawa: Prószyński i S-ka, pp. 162–252 i 267–280

Roscelin, List do Abelarda, w: Piotr Abelard, *Pisma wybrane*. Listy, przeł. i oprac. L. Joachimowicz, Warszawa: Inst. Wydaw. PAX, 1968, pp. 505–533

Topor, Roland, *Chimeryczny lokator*, przeł. T. Matkowski, Gdańsk: L&L, 2000

oraz wybrane fragmenty z następujących dzieł:

Bergson, Henri, *Śmiech: esej o komizmie*, przeł. S. Cichowicz. Warszawa: Wydaw. KR, 1995

Caillois, Roger, *Gry i ludzie*, przeł. A. Tatarkiewicz, M. Żurowska, Warszawa: Oficyna Wydaw. Volumen, 1997

Huizinga, Johan, *Homo ludens. Zabawa jako źródło kultury*, Warszawa: Wydaw. Aletheia, 2007

2) Co decyduje o decyzji. Wprowadzenie do metod analizy i teorii podejmowania decyzji

Prowadzący: Krzysztof Pytka

student Metod Ilościowych w Ekonomii i Systemów Informacyjnych w Szkole Głównej Handlowej. W ramach stażu asystenckiego w Zakładzie Wspomagania i Analizy Decyzji prowadzi zajęcia z ekonometrii. W Collegium Invisible zajmuje się teorią mikroekonomii. Główny obszar zainteresowań naukowych: teoria równowagi ogólnej, mikroekonometria, ekonomia dóbr publicznych.

Opis zajęć:

Celem warsztatu jest zbudowanie intuicji umożliwiającej wykorzystanie i rozumienie modeli formalnych w naukach społecznych. Treść zajęć obejmować będzie wprowadzenie do teorii podejmowania decyzji obudowanej dodatkowo pewnymi elementami teorii gier i mikroekonomii. W toku warsztatu uczestnicy będą wspólnie analizować studia przypadku i samodzielnie rozwiązywać zadania z wykorzystaniem poznanych metod. Będzie to podstawą dla oceny zdobytej przez nich wiedzy.

Wstępny sylabus zajęć:

- i) Ostrza metodologii: brzytwa Ockhama oraz gilotyna Hume'a. Friedmana teza o nieważności założeń. Model teoretyczny a rzeczywistość.
- ii) Strukturyzacja problemu decyzyjnego. Podejście SMART do problemów wielokryterialnych.
- iii) Matematyk na aukcji dzieł sztuki. Ad Auction™ – mechanizm aukcyjny jako jedno ze źródeł sukcesu Google. Strategiczne interakcje między decydentami.
- iv) Równowaga Nasha. Regulator a decydent – wprowadzenie do projektowania mechanizmów. Sygnalizacyjna funkcja edukacji (Spence 1973).
- v) Czego o rynku używanych samochodów możemy dowiedzieć się dzięki cytrynom? (Akerlof 1970) Decyzja w sytuacji ryzyka/niepewności. Ryzyko a niepewność. *Wierzyć czy nie wierzyć w Boga?* – „zakład” Pascala jako problem decyzyjny w warunkach ryzyka. Metody podejmowania decyzji w warunkach niepewności.
- vi) „Przestawię budzik jeszcze o 5 minut...” - problem niespójności czasowej decyzji. Sekwencyjne problemy decyzyjne.

Literatura podstawowa (każdemu uczestnikowi kursu zostanie przesłany podręcznik): SZAPIRO, T. (1993): *Co decyduje o decyzji*. Wyd. Naukowe PWN (wybrane fragmenty)

Materiały audiowizualne:

SCHWARTZ, B. „B. Schwartz on the paradox of choice” [<http://tinyurl.com/mb5cu2>]

SCHWARTZ, B. „The Paradox of Choice – Why More is Less” [<http://tinyurl.com/5zylek>]

(Ewentualna) literatura dodatkowa (możliwość przesłania elektronicznych wersji via e-mail):

AKERLOF, G. (1970): „The Market for ‘Lemons’: Quality Uncertainty and the Market Mechanism.” *Quarterly Journal of Economics*, vol. 84(3)

AKERLOF, G. (1991): „Procrastination and Obedience.” *American Economic Review*, vol. 81(2)

SPENCE, M. (1973): „Job Market Signalling.” *Quarterly Journal of Economics*, vol. 87(3)

3) Czego uczy Machiavelli?

Prowadzący: Tomasz Stefanek

doktorant w Instytucie Politologii UKSW, w Collegium Invisibile zajmuje się historią idei i filozofią polityczną.

Opis zajęć:

Spór o właściwą interpretację dzieł Machiavellego trwa w najlepsze, a w kilku ostatnich dziesięcioleciach prawdopodobnie przybrał jeszcze na sile. Czy mamy do czynienia z piewą republiki i szczerym patriotą czy z najwybitniejszym nauczycielem niesprawiedliwej polityki? Czy Florentczyk przyczynił się do rewitalizacji klasycznej nauki o rzeczach politycznych u progu renesansu czy przeciwnie – zerwał ze wszelką dotychczasową myślą i rozpętał nieokiełznany żywioł nowożytności? Podczas zajęć zastanowimy się nad osobą autora oraz okolicznościami, w których przyszło mu żyć, aby następnie pochylić się nad tekstami. Ze szczególną uwagą przyjrzymy się argumentacji zawartej w „Księciu”, ale nie zabraknie fragmentów innych pism. Podążymy wreszcie ścieżkami wyznaczonymi przez niektórych dwudziestowiecznych interpretatorów Machiavellego.

Wspólna lektura służyć ma przede wszystkim nabyciu umiejętności wnikliwego czytania i interpretacji tekstu, dostrzegania związków między jego fragmentami, filozoficznej i politycznej analizy poszczególnych wątków. Zajęcia odbywać się będą w formie konwersatoryjno-seminaryjnej.

4) Dzieje oraz myśl klasycznej Grecji – warsztaty z historii literatury i idei

Prowadzący: Bartłomiej Czajka

student filozofii i filologii klasycznej w ramach MISH na Uniwersytecie Jagiellońskim, interesuje się szczególnie logiką i ontologią, a także językoznawstwem starożytnym, literaturą i historią antyku oraz średniowiecza. Członek Collegium od 2010 roku. Stały publicysta i członek rady merytorycznej historycznego magazynu internetowego Histmag.org.

Opis zajęć:

Tematem spotkań będzie historia literatury klasycznej Grecji – oprócz dyskusji nad samymi tekstami, chciałbym szczególnie przyrzeć się kontekstowi ich powstania; celem zajęć – oprócz samej przyjemności z lektury tekstów - jest próba odnalezienia idei, których spór jest wyraźnie widoczny w literaturze tego okresu. Okres tzw. *oświecenia attyckiego*, jakie miało miejsce w drugiej połowie V wieku p. n. e., to czas, gdy Ateńczycy porzucili – przynajmniej częściowo – wizję świata opartą na eposach homeryckich, szukając nowych, bardziej adekwatnych i szczegółowych sposobów interpretacji rzeczywistości. Właśnie w tym okresie rodzi się rdzeń klasycznej kultury greckiej, jednego z głównych fundamentów europejskiej cywilizacji. W tragedii widać głęboką refleksję nad rolą bóstw w życiu człowieka i pytanie o stosunek sprawiedliwości i losu oraz woli bóstw; pojawiają się refleksje nad celem i rolą pisarstwa historycznego, a także pytaniem o jego metodę; w komedii – wśród obscenicznego żartu i wykpiwania polityków przejawia się troska o losy miasta i osobistą za nie odpowiedzialność wśród obywateli; wreszcie – u progu epoki hellenistycznej i upadku wolnej Grecji – pytanie o sprawiedliwość i dzielność człowieka, a także możliwość poznania tych wartości, podejmuje Platon.

Podstawą dyskusji będą fragmenty tekstów autorów starożytnych; istotne by każdy uczestnik znał najważniejsze, wskazane wcześniej, ich fragmenty, w przypadku dramatów zachęcam do lektury całości. Stąd podczas zajęć będziemy ćwiczyć głównie umiejętność analizy tekstu, a także budowy i obrony własnej jego interpretacji; ponadto każdy z uczestników, przeczytawszy większą część tekstu (i opcjonalnie komentarz), przedstawi krótkie wprowadzenie (wyróżnienie głównych wątków oraz

własne pytania, wątpliwości oraz pomysły interpretacyjne, lecz nie streszczenie tekstu). Celem referatu jest ćwiczenie umiejętności formułowania tez i problemów, które mają być dobrym wstępem do dyskusji, a także selekcji istotnych informacji oraz zwięzłego ich przekazywania.

Szkic planu spotkań:

- 1) Wstęp – Grecja między wojnami perskimi a wojną peloponeską
- 2) Ajschylos i Eurypides [*Oresteja* i *Trojanki*]
- 3) Herodot [*Dzieje*]
- 4) Tukidydes i sofiści [*Wojna Peloponeska*, *Pochwała Heleny*]
- 5) Arystofanes i demokracja [*Osy*]
- 6) Platon [*Państwo*: ks. III lub jeden z mniejszych dialogów w całości]

5) Esej historyczny. Próba rozpoznania gatunku

Prowadzący: Krzysztof Niewiadomski

student V roku Kolegium MISH UW (historia, filologia polska). W Collegium Invisible od roku 2008, obecnie Przewodniczący Zarządu. Jego zainteresowania badawcze obejmują historię dwudziestolecia międzywojennego w Polsce, a zwłaszcza ideologię i związki kultury ze światem polityki.

Opis zajęć:

Esej historyczny zajmuje ważne miejsce wśród ugruntowanych w polskiej tradycji literackiej form opowiadania o przeszłości. Łączy w sobie wiele cech atrakcyjnych zarówno dla autora, jak i czytelnika – subiektywizację narracji, możliwość odejścia od reguł akademickiej historiografii, fabularyzację, metaforyzację języka, potencjał do wykorzystywania kostiumu historycznego do pisania o teraźniejszości. Najważniejsze z opublikowanych po polsku esejów historycznych znacząco pobudzały toczony spory o dziejową tożsamość Polaków.

Proponowane warsztaty byłyby literaturoznawczym ćwiczeniem z badań genologicznych. Rozpoczęlibyśmy je od lektury tekstów teoretycznych traktujących o problemach metodologicznych związanych z genologią i o specyfice formy eseju. Następnie przez lekturę fragmentów kolejnych z najważniejszych polskich esejów historycznych staralibyśmy rozpoznać najważniejsze cechy tej formy pisarstwa historycznego.

6) Faust Johanna Wolfganga von Goethego – warsztat interpretacyjny

Prowadząca: Joanna Kulas

studentka V roku MISH UW (polonistyka, kulturoznawstwo) i studentka II roku studiów magisterskich w Instytucie Teatrolologii Wolnego Uniwersytetu w Berlinie (specjalizacja: taniec). W CI zajmuje się literaturą i kulturą epok dawnych. Stypendystka DAAD (2007;2009-2011). Redaktorka tomów „Rilke po polsku” (Warszawa 2010) oraz „Doświadczenie nowoczesności” (Warszawa 2011).

Opis zajęć:

Analiza wybranych, istotnych dla całości dramatu scen. Zajęcia będą opierały się na próbie filologicznego odczytania utworu Goethego, dlatego niezbędna będzie konfrontacja z oryginałem. Za wzorcowe tłumaczenie przyjmuję przekład dokonany przez Adama Pomorskiego (wyd. Świat Książki, 2006). Przed wyjazdem prześlę uczestnikom spis wybranych fragmentów. Znajomość języka

niemieckiego będzie potrzebna, ale nie – bezwzględnie konieczna. Omówimy podstawowe problemy wersyfikacji i kompozycji utworu. Porozmawiamy również o ironii romantycznej. I o... zaskakującym braku dystansu do siebie: „Prawdziwy poeta ma wrodzoną wiedzę o świecie, nie potrzebuje więc żadnej szczególnej praktyki ani jakiejś wielkiej empirii, żeby go przedstawić. (...) Napisałem *Goetza von Berlichingen* (...) jako dwudziestolatek, a w dziesięć lat później zdumiewałem się prawdziwością tego obrazu.” (Eckermann, *Rozmowy z Goethem*).

7) Filozofia polityczna Platona – wprowadzenie

Prowadzący: Tomasz Stefanek

doktorant w Instytucie Politologii UKSW, w Collegium Invisibile zajmuje się historią idei i filozofią polityczną.

Opis zajęć:

Rozpowszechnione wśród uczonych przekonanie, zgodnie z którym u Platona odnaleźć można źródła wszelkiej późniejszej myśli ludzkiej, odnosi się z pewnością również do filozofii polityki. Zastanawiając się nad naturą rzeczy politycznych, wypada zatem potraktować poszukiwania Platona poważnie i starać się uczyć od niego, a nie wyłącznie o nim. Choć rozpoczniemy nasze rozważania od nakreślenia historycznego kontekstu i wskazania pewnych wątków w biografii Platona, zasadniczym celem zajęć będzie wspólna uważna lektura i analiza pierwszej księgi „Państwa”. Prezentując i komentując kolejne partie dialogu, szczególną uwagę zwracać będziemy na te fragmenty, które również dziś pozwalają lepiej zrozumieć istotę tego, co polityczne. Odpowiedzi na pytanie o żywotność klasycznej filozofii polityki w II połowie XX wieku poszukamy u Leo Straussa, uważanego za jednego z głównych jej odnowicieli.

Wspólna lektura służyć ma przede wszystkim nabyciu umiejętności wnikliwego czytania i interpretacji tekstu, dostrzegania związków między jego fragmentami, analizy struktury argumentacji. Zajęcia odbywać się będą w formie konwersatoryjno-seminaryjnej.

8) Genetyka kliniczna- wi(e)dzieć więcej

Prowadząca: Joanna Przybek

studentka V roku kierunku lekarskiego na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, zainteresowana neurobiologią, neurologią, immunologią. W Collegium zajmuje się neurologicznymi chorobami autoimmunizacyjnymi.

Opis zajęć:

Czasami zauważa się czyjś „szeroki rozstaw oczu”, „płaski nos”, „krzywe uszka”. Ale co to tak naprawdę znaczy? Czy jest tylko specyficzną „urodą” danej osoby czy poważnym zaburzeniem? Nauczymy się dostrzegać małe anomalie (obniżenie nasady uszu, dołki przeduszne, hiperteloryzm, ptozę) i zrozumimy duże wady (jak rozszczepienia podniebienia) w ramach dysmorfologii (nauka o wadach wrodzonych). Będziemy oglądać zdjęcia twarzy prawidłowych i z wadami, poćwiczymy spostrzegawczość i nabędziemy umiejętności patrzenia na twarz ”z innego profilu”. Dowiemy się kiedy wykonywać tzw. badania genetyczne, analizę kariotypu, zanalizujemy kariotypy przykładowych pacjentów. Następnie omówimy najczęstsze choroby genetyczne związane z malformacjami (choroba Downa, Turnera, Patau, Edwardsa) a przede wszystkim zrozumimy mechanizmy związane z ich rozwojem. Zastanowimy się jaki punkt widzenia przyjmują rodzice dzieci chorych (analiza relacji rodziców). Na podstawie tekstów z „Etyki lekarskiej”, materiałów prasowych i tekstów

pacjentów i ich rodzin porozmawiamy o zagadnieniach etycznych związanych z chorobami genetycznymi.

Co to są choroby genetyczne wieloczynnikowe? Poznamy podstawowe jednostki i ich uwarunkowania (wady cewy nerwowej- czyli po co jest ten kwas foliowy, rozszczepy podniebienia, warg, schizofrenię, otyłość, choroba wieńcowa serca, nadciśnienie tętnicze,...). Porozmawiamy o celu i analizie rodowodu, nauczymy się je rysować. Dowiemy się w jaki sposób mogą dziedziczyć się nowotwory, jakie są najnowsze próby ich terapii.

9) Gilgamesz, pan Kulaby. *Teksty literackie i ich wykorzystanie w historiografii*

Prowadząca: Marta Wójtowicz

doktorantka w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, studentka MISH (prawo) i archeologii. Zajmuje się historią i kulturą Mezopotamii w III tys. p.n.e. - głównie okresem wczesnodynastycznym i staroakadyjskim oraz historią literatury sumeryjskiej. Interesują ją problemy źródłoznawcze w interpretacji tekstów klinowych, m.in. zagadnienie integracji danych archeologicznych z przekazami pisanymi.

Opis zajęć:

Obejrzyj tabliczkę z lapis lazuli i przeczytaj, jak on, Gilgamesz, wszystkie cierpienia przeszedł.

Górujący nad królami, pięknej postawy, bohater, potomek Uruk, miotający się byk.

(Epos o Gilgameszu, tab. I, l. 27-31, przeł. K. Łyczkowska)

Gilgamesz to jedno z nielicznych imion związanych z kulturą mezopotamską, znanych szerszej publiczności, bohater najważniejszego cyklu epickiego w literaturze sumeryjskiej i akadyjskiej. Tradycja przedstawia go jako króla sumeryjskiego miasta Uruk, paradygmatycznego bohatera, króla i wojownika. Jednak narracja, nawet przybierająca formę historiografii ma własną dynamikę i to od jej rozpoznania zależy wiedza o przeszłości.

Celem warsztatów jest ćwiczenie krytycznej interpretacji tekstów, oceny ich wartości informacyjnej z punktu widzenia czasu i warunków powstania, konwencji literackiej etc.. Poszczególne zajęcia będą zorganizowane wokół tekstów, łączących się z postacią Gilgamesza: archaicznych opowieści sumeryjskich, monumentalnego eposu akadyjskiego w redakcji Sin-leqe-unini, a także tradycji świątynnej i królewskiej nawiązującej do tych literackich wzorów.

Zajęcia polegać będą głównie na wspólnej, uważnej lekturze źródeł i analizie kontekstu historycznego. Spróbujemy się zastanowić nad strukturami narracji i możliwościami wykorzystania literatury dla odtwarzania historii i zmian w kulturze. Ważnym elementem będzie czytanie kluczowych fragmentów w oryginale. Kontakt z jak najmniej przetworzoną wersją źródła powinien być punktem wyjścia wszelkich badań historycznych. Podstawowe opracowania, materiały pomocnicze do pracy nad pismem klinowym (transliteracje, autografie, listy znaków) oraz źródła w tłumaczeniu uczestnicy dostaną przed zajęciami *via email*.

Wstępny plan zajęć:

1) Wprowadzenie w zapis klinowy i języki mezopotamskie.

Gilgamesz i Agga z Kisz (sumeryjski)

2) *Sumeryjska Lista Królów*

3) Tzw. kronika z Tummal (sumeryjski) oraz kronika z Esagili (akadyjski)

- 4) Akadyjski *Gilgamesz* (tabliczka XI) vs. Księga Rodzaju.
- 5) Inskrypcje królów asyryjskich: w Kraju Cedrów.
- 6) Gilgamesz i Achilles: wschodnie oblicze Helikonu.

10) Inny islam

Prowadząca: Marta Kołczyńska

interesuje się współczesną sytuacją społeczną, oraz historią i kulturą Bałkanów, szczególnie Kosowa i Albanii. Jestem doktorantką Szkoły Nauk Społecznych PAN, gdzie prowadzę badania porównawcze poziomu zaufania do instytucji demokratycznych w krajach bałkańskich. Rok akademicki 2010/2011 spędziłam na stypendium Funduszu Wyszehradzkiego w Albanii, co pozwoliło mi bliżej zapoznać się z współczesnymi problemami tego kraju, oraz jego historią widzianą oczami mieszkańców.

Opis zajęć:

Islam ma wiele twarzy i – podobnie jak chrześcijaństwo – dzieli się na szereg nurtów i odłamów różniących się między sobą doktryną, praktykami i charakterem. Mimo to, ze względu na dość jednolity wizerunek-stereotyp dotyczący religii muzułmańskiej i jej wyznawców, jego różnorodność pozostaje nieznana. Dotyczy to też islamu europejskiego z regionu Bałkanów.

Tematem zajęć będzie sufizm, mistyczny i synkretyczny odłam islamu, który do dziś cieszy się dużą popularnością na Bałkanach, głównie w Albanii, Kosowie i Bośni, a także historia bałkańskiego islamu w ogóle – od jego początków w XV wieku aż do czasów współczesnych. Analiza roli, jaką islam pełnił i pełni wśród mieszkańców krajów bałkańskich będzie zachętą do szerszej refleksji nad rolą religii w minionych epokach oraz w dzisiejszym świecie.

11) Jak myśli prawnik? Wprowadzenie do wykładni tekstu prawnego

Prowadzący: Mateusz Grochowski

doktorant w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, asystent sędziego w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, w Collegium zajmuje się współczesnymi przemianami polskiego i europejskiego prawa prywatnego.

Opis zajęć:

Praca prawnika opiera się na interpretacji szczególnego komunikatu językowego, jakim jest tekst aktu prawnego (tekst prawny). Interpretacja ta dokonywana jest za pomocą swoistych metod, znacznie różniących się od tradycyjnych technik egzegezy tekstu stosowanych w naukach humanistycznych. Głównym celem zajęć jest zapoznanie się z podstawowymi metodami interpretacji tekstu prawnego oraz sposobami konstruowania wypowiedzi o prawie w wypowiedziach doktryny i praktyki, a także wskazanie różnic między nimi i innymi wypowiedziami kulturowymi. Podstawą pracy będzie wspólne czytanie tekstów prawnych oraz orzeczeń sądów (Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego) – dotyczących jednego z kluczowych zagadnień prawnych: pojęcia i granic prawa własności. Przedmiotem analizy będzie m. in. sposób formułowania nakazów i zakazów w prawie, możliwość odejścia od bezpośredniego (językowego) rozumienia tekstu prawnego oraz sposób uzasadniania decyzji sądowych. Uczestnicy zajęć poznają przy tej okazji najważniejsze metody badawcze, jakimi posługuje się nauka prawa, oraz podstawowe informacje o polskim systemie prawa i funkcjonowaniu organów wymiaru sprawiedliwości.

12) Jakie są granice własności intelektualnej w nauce i jakie ograniczenia na naukowców nakładają patenty, i czy robią to słusznie? Wprowadzenie do prawa patentowego.

Prowadzący: Wojciech Maciejewski

absolwent stosunków międzynarodowych w ramach Kolegium MISH na Uniwersytecie Warszawskim, student prawa tamże oraz na Uniwersytecie Saarlandzkim w Saarbrücken. W ramach programu LLP - Erasmus studiował również na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Bergen. Był³ stypendystą¹ Maurer School of Law Indiana University w Bloomington (USA). Interesuje się prawem rynku wewnętrznego UE, prawem własności przemysłowej oraz prawem handlu zagranicznego.

Opis zajęć:

Zajmowanie się współczesną nauką stawia przed badaczami ważne pytania: po co naukę robić i jakie korzyści można z tego osiągnąć. Odpowiedzi na te pytania będziemy szukać podczas zajęć, a narzędziem naszej analizy będzie prawo własności przemysłowej, a w szczególności patenty które są obecnie przedmiotem szerokiej krytyki naukowców (zarówno przedstawicieli nauk ścisłych jak i humanistycznych – w szczególności prawników teoretyków i etyków), którzy wątpią w użyteczność i moralną słuszność przyznawania patentów na ludzkie geny, oprogramowanie komputerowe, matematyczne metody biznesowe czy ruchy sportowe. Z drugiej strony, przedstawiciele międzynarodowych korporacji, w szczególności z branży farmaceutycznej i informatycznej – które z patentów czerpią olbrzymie zyski – a także prawnicy praktycy, wskazują na gwałtowny wzrost liczby przyznanych patentów i związane z tym ryzyko obniżenia jakości chronionych przez prawo wynalazków.

Patent, to ograniczone terytorialnie i czasowo, prawo do wyłącznego rozporządzania wynalazkiem przyznane osobie fizycznej lub prawnej. Wynalazek, który jest chroniony patentem, musi spełnić określone w prawie kryteria – w skrócie, musi być innowacyjny i przyczynić się do postępu technologicznego. W zamian za monopol na posługiwanie się danym wynalazkiem (m.in. wyłączenie prawa do produkcji i sprzedaży innowacyjnego produktu czy technologii) posiadacz patentu zobowiązany jest do upublicznienia wyników swoich badań i dociekań twórczych tak, aby umożliwić tym samym dalsze wykorzystanie tych wyników w rozwoju nauki i techniki przez konkurencyjnych badaczy.

Obecnie, coraz bardziej powszechna staje się opinia, iż współczesne prawo patentowe nie spełnia już wyżej wspomnianego celu. Patentowanie ludzkich genów czy matematycznych algorytmów, zamiast stymulować rozwój nauki, staje się skuteczną blokadą postępu technologicznego. Patenty są źródłem finansowych profitów ich posiadaczy (częściowo naukowców, jednak przede wszystkim międzynarodowych korporacji). Poza tym korzystanie z patentów budzi wiele krytyki gdy prowadzi do naruszania podstawowych praw człowieka, jak np. prawa do zdrowia i do dostępu do leków w krajach objętych epidemią AIDS.

Zajęcia będą skomponowane tak, aby mogli w nich swobodnie uczestniczyć olimpijczycy będący przedstawicielami nauk humanistycznych jak i ścisłych. Poruszone podczas zajęć podstawy prawa patentowego będą przedmiotem dyskusji w kontekście etyki i praw człowieka, a także stanu współczesnej nauki. Od uczestników zajęć będzie wymagana umiejętność posługiwania się językiem angielskim.

13) Kiedy władza państwowa zanika, czyli problem powstania państw upadłych

Prowadzący: Wojciech Kuźnicki

student prawa i stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Warszawskim. W Collegium Invisibile zajmuje się badaniem stosunków międzynarodowych w Afryce Zachodniej, a w szczególności tworzeniem się regionalnego bezpieczeństwa tamże. Ponadto interesuje się doktrynami politycznymi

Opis zajęć:

Czy jesteśmy w stanie wyobrazić sobie nasze otoczenie bez państwa? Świat, w którym zaniknęłyby jego instytucje władzy państwowej? Pod koniec XX wieku doszło do powstania terytoriów, gdzie władza państwowa nie istnieje. Powstałe na gruzach słabych państw epoki zimnej wojny upadłe i chylące się ku upadkowi państwa stanowią ogromny problem dla ładu międzynarodowego. Przede wszystkim jednak stanowią zagrożenie dla ludności tych obszarów - wraz ze ściśle powiązаныmi z nimi „nowymi wojnami”, powodują niewyobrażalne cierpienia. W czasie zajęć postaramy się poszukać wytłumaczenie dla powstania tak wielu państw upadłych oraz ewentualnych możliwości pomocy tym państwom. Poznamy także podstawowe rozróżnienia skali upadku instytucji państwa oraz jego konsekwencje społeczne i polityczne, w tym zagadnienie „nowych wojen” i „złożonego kryzysu politycznego”.

W trakcie warsztatów poznamy zjawisko upadku państwa oraz jego konsekwencje w sferze politycznej i społecznej. Opierać się będziemy na lekturze tekstów naukowych i prasowych. Szczegółowo zajmiemy się konkretnymi przypadkami upadku państwa, by móc wyciągnąć z tego ogólne dla zjawiska wnioski. Uczestników chciałbym zachęcić do dyskusji i krytycznego podejścia do dotychczasowych wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz „odbudowy państw”.

14) Krótko o manieryzmie

Prowadząca: Joanna Kulas

studentka V roku MISH UW (polonistyka, kulturoznawstwo) i studentka II roku studiów magisterskich w Instytucie Teatrolologii Wolnego Uniwersytetu w Berlinie (specjalizacja: taniec). W CI zajmuje się literaturą i kulturą epok dawnych. Stypendystka DAAD (2007;2009-2011). Redaktorka tomów „Rilke po polsku” (Warszawa 2010) oraz „Doświadczenie nowoczesności” (Warszawa 2011).

Opis zajęć:

Zajęcia o charakterze konwersatoryjnym. Mają na celu wprowadzenie w problematykę terminu, który budzi w badaniach historycznoliterackich wiele kontrowersji. Punktem wyjścia są różnorakie ujęcia teoretyczne (G. Hocke, J. Shearman, T. Klaniczay, W. Tatarkiewicz, K. Mrowcewicz, A. Hauser). Część zajęć ma charakter mini-wykładu. Wspólnie, natomiast, zastanowimy się nad zakresem pojęcia manieryzmu, wyznacznikami formalnymi i ideowymi stylu. Konwersatoryjny charakter przyjmie część zajęć poświęcona interpretacji utworów poszczególnych pisarzy: D. Naborowski, M. Sęp-Szarzyński, J. A. Morsztyn, A. Gryphius, J. Donne, G. Marino.

Manieryzm w literaturze postaramy się też skonfrontować z manieryzmem w sztuce. Zastanowimy się wspólnie, co wnosi do badań naukowych perspektywa intersemiotyczna. Refleksję nad literaturą dawną połączymy z dyskusją na temat metodologii badań historycznoliterackich.

15) Lektura podejrzliwa, czyli językowy obraz płci. Wstęp do antropologii słowa

Prowadząca: Małgorzata Joanna Adamczyk

jest studentką animacji kultury oraz prawa w ramach MISH UW. W ramach programu MOST studiowała również religioznawstwo na Uniwersytecie Jagiellońskim. W Collegium Invisibile zajmuje się praktykami piśmiennymi na przykładzie dzienników osobistych z czasów wojny.

Opis zajęć:

Zdarzyło się Wam zauważyć, że w jakimś tekście autor nie chciał czegoś powiedzieć, lecz wymknęło mu się to niejako niechcący? Takimi przypadkami będziemy się zajmować. Analizując bowiem kategorie czy pojęcia obecne w tekście (także, a może raczej zwłaszcza, w tekście użytkowym), możemy odkryć, jaki system wartości wpisany jest w ów tekst. Słowa takie jak „prawdziwy” (Amerykanin / Polak / muzułmanin / katolik / liberał), „oczywisty” (sposób podejścia do jakiegoś zagadnienia) czy „naturalne” (pojęcie rodziny, małżeństwa etc.) ujawniają pewne newralgiczne punkty różnych kultur czy światopoglądów. Mówiąc „to **oczywiste**, że psów się nie je”, „**prawdziwy** liberał by tak nie postąpił” albo „to **naturalne**, że grzebiemy zmarłych / że kobieta zajmuje się dziećmi / że nie lubimy imigrantów” itd. itp., niechcący ujawniamy pewne fundamentalne założenia własnej kultury bądź, węższej, światopoglądu. To, że w naszej kulturze coś uchodzi za naturalne / oczywiste, nie oznacza, że w innych również takie jest. Uświadamiamy to sobie jednak dopiero stykając się z (sub)kulturami, gdzie dana rzecz wygląda inaczej. Podobnie jest z epitetem „prawdziwy”: jeśli „pokazywać coś w **prawdziwym** świetle” to tyle, co prezentować wizję problemu spójną z naszą własną, to jednocześnie znaczy to, że patrzeć na dane zagadnienie w jakikolwiek inny sposób daje naszym zdaniem nieprawdziwy rezultat. Tym samym „definiować” (czyli np. określać, jakimi cechami wyróżnia się „prawdziwy stół”) oznacza tyle, co „wykluczać pewne przypadki graniczne”. Czytając „podejrzliwie”, spróbujemy zaobserwować, jakie przypadki graniczne są w czytanych przez nas tekstach nieobecne i o czym to świadczy. Ponieważ jednak nie da się analizować wszystkiego na raz, na zajęciach skupimy się przede wszystkim na **tropieniu językowego obrazu obu płci w tekstach użytkowych przeznaczonych dla uczniów szkół podstawowych**. Jaki obraz męskości i kobiecości dominuje w podręcznikach? Jak kreowany jest wizerunek matki, a jak ojca? Co przyjmowane jest za „oczywiste”?

W odpowiedzi na te pytania pomoże nam „lektura podejrzliwa”.

16) Literatura dokumentu osobistego – Kopciuszek literacki?

Prowadząca: Małgorzata Joanna Adamczyk

jest studentką animacji kultury oraz prawa w ramach MISH UW. W ramach programu MOST studiowała również religioznawstwo na Uniwersytecie Jagiellońskim. W Collegium Invisibile zajmuje się praktykami piśmiennymi na przykładzie dzienników osobistych z czasów wojny.

Opis zajęć:

Janina Turek codziennie przez 57 lat bezosobowo notowała dokładny czas i miejsce niemal każdego zdarzenia ze swojego życia, w tym między innymi 38 196 telefonów odbieranych, 4 463 śniadań, 10 868 prezentów otrzymanych, 84 523 ważnych widzeń mimochodem, 1 789 gier, 70 042 filmów i programów telewizyjnych oraz 11 017 włączeń telewizora. Zapisała w ten sposób około siedemset zeszytów oraz kilka pudeł skierowanych do samej siebie kartek pocztowych. Czy takie pisanie można nazwać dziennikiem? Czy może ono mieć coś wspólnego z dziennikami Gombrowicza czy Nałkowskiej?

Szeroko pojęte piśmiennictwo o charakterze autobiograficznym (autobiografie, dzienniki osobiste, korespondencja – owe, jak określił to P. Lejeune, „kościoty jednostek”) bywa analizowane dość często, gdy autorem jakichś zapisków jest osoba znana: tancerz, pisarka, poeta, aktorka etc. Piśmiennictwo autobiograficzne jest jednak zjawiskiem bardzo demokratycznym – jego autorami są ludzie ze wszystkich grup społecznych. Dlaczego zatem zapiski osobiste „zwykłych ludzi”, będące takim samym świadectwem narracyjnego kreowania własnej tożsamości co świadectwa ludzi „wielkich”, traktowane są przez większość badaczy z (delikatnie mówiąc) rezerwą? Zastanawiając się nad tym, wspólnie spróbujemy pochylić się nad różnymi zapiskami osobistymi – zarówno ludzi znanych, jak i tych znanych mniej. Jakie pełnią dla swych autorów funkcje? Są raczej **kreowanym** tekstem czy może przede wszystkim życiową **praktyką**? Czemu niektóre z nich uznawane są za literackie, inne zaś nie? Czym w ogóle jest w takim razie literatura, gdzie ma swoje granice? Kiedy tekst staje się dziełem literackim? Czy to, co w konkretnej epoce uznajemy za literackie bądź nie, zawsze takowym pozostanie?

Powyższe pytania rzadko bywają stawiane przez literaturoznawców, nie znaczy to jednak, że stawiać ich sobie nie należy. Opierając się na lekturze i analizie rozmaitych dokumentów osobistych (dzienników Anne Frank, Złoty Filipović, Żeromskiego, Nałkowskiej, Gombrowicza oraz na kilku przykładach opublikowanej korespondencji) oraz na literaturze przedmiotu, razem poszukamy na nie odpowiedzi. Część materiałów będzie czytana przez wszystkich uczestników zajęć, część zaś każdemu zostanie przydzielona indywidualnie tak, by każdy w jakiejś dziedzinie stał się w naszej warsztatowej grupie ekspertem.

17) Nauki biologiczne, a etyka

Prowadzący: Maciek Juzaszek

Jestem w Collegium od 2010 r. Mieszkam w Krakowie, studiuje na III roku prawa i na I roku filozofii na Uniwersytecie Jagiellońskim, jestem też przewodniczącym sekcji koła naukowego zajmującej się filozofią prawa. Interesuję się filozofią prawa, filozofią polityczną, bioetyką, teorią ewolucji, współczesnymi teoriami sprawiedliwości, historią III Rzeszy. Sam jestem laureatem i finalistą kilku olimpiad i wciąż mocno utożsamiam się z innymi olimpijczykami.

Opis zajęć:

Zajęcia te traktować będą o relacjach biologii i etyki. Chciałbym zaproponować uczestnikom Wioski Olimpijskiej, niezależnie od tego czy deklarują się jako biolodzy, czy jako humaniści, refleksję nad etycznymi implikacjami teorii ewolucji, nauk o mózgu (neuroscience), prymatologii (nauka o naczelnym) oraz genetyki. Co mogą nam dziedziny te powiedzieć o naturze człowieka i jego stosunku do innych? Czy powinniśmy wyciągać z nich jakieś etyczne wnioski, a jeśli tak to jakie? Będzie trochę biologii, trochę filozofii, opisy ciekawych eksperymentów oraz dużo kreatywnego myślenia.

Proponowany plan zajęć:

1. Na czym polega teoria ewolucji? Fakty i mity
2. Skąd się bierze nasze poczucie sprawiedliwości?
3. Co wspólnego mają ze sobą empatia i agresja?
4. Czy aby na pewno mamy wolną wolę?
5. Modyfikacje genetyczne – nowa eugenika czy sukces ludzkości?
6. Ewolucyjna teoria prawa - czy to ewolucja wyposażała nas w prawo?

18) Nigdy z królami nie będziem w aliansach? Staropolski republikanizm w teorii i w praktyce

Prowadzący: Jan Sowa

student Kolegium MISH UW (historia i prawo). Interesuje się historią polsko-litewskiej Rzeczypospolitej w XVI – XVIII w. i wpływem wojen na przemiany społeczne i ustrojowe we wczesnonowożytnej Europie.

Opis zajęć:

Gdy idzie o Rzeczpospolitę, gdy idzie o wolność, być nieczynnym, być milczącym jest to jedno, co nie trwać o Ojczyznę, o Współbraci, o siebie i potomków swoich, być sposobnym do noszenia więzów niewolniczych, jednym słowem być niegodnym imienia Polaka, co dotąd ma szczęście być wolnym.

Stanisław Szczęsny Potocki, *Odezwa obywatela i posła do narodu...*, 1790

Obraz polsko-litewskiej Rzeczypospolitej jako państwa „złotej wolności szlacheckiej”, ale też anarchii, bezprawia i braku silnej władzy królewskiej jest jedną z podstawowych klisz historycznych funkcjonujących w społecznej świadomości historycznej. Tymczasem ustroj Rzeczypospolitej i do pewnego stopnia praktyka polityczna szlachty koronnej i litewskiej były ufundowane na solidnych podstawach teoretycznych – wynikały z pewnego sposobu myślenia o państwie odwołującego się do wzorców antycznych. Tym sposobem myślenia był republikanizm.

Przedmiotem zajęć będzie badanie, jak ów staropolski republikanizm przejawiał się życiu politycznym państwa polsko-litewskiego. Nasze dociekania będą się koncentrować wokół podstawowych pojęć klasycznej ideologii republikańskiej: państwa, wolności, cnoty, pokoju, zgody, i tego, co faktycznie oznaczały one w warunkach XVII – XVIII wiecznej Rzeczypospolitej. Zajmiemy się najważniejszymi dziełami z zakresu staropolskiej myśli politycznej, ale także spróbujemy prześledzić w jaki sposób ideały przekładały się na działania konkretnych jednostek i grup. Być może pozwoli to nam w innym świetle niż dotychczas spojrzeć na instytucje jak rokosz, konfederacja, wolna elekcja, czy *liberum veto*, być może będziemy w stanie dojrzeć inny, bardziej złożony obraz stosunków pomiędzy szlachecką wolnością, a królewskim majestatem.

W pracy będziemy wykorzystywali różne rodzaje tekstów źródłowych: publicystykę, pamiętniki, odezwy czy akty prawne, dzięki temu uczestnicy zajęć poznają także metodologię pracy historyka wczesnonowożytnej Rzeczypospolitej.

19) Panorama Drugiej Rzeczypospolitej. Warsztaty historyczne

Prowadzący: Krzysztof Niewiadomski

student V roku Kolegium MISH UW (historia, filologia polska). W Collegium Invisibile od roku 2008, obecnie Przewodniczący Zarządu. Jego zainteresowania badawcze obejmują historię dwudziestolecia międzywojennego w Polsce, a zwłaszcza ideologię i związki kultury ze światem polityki.

Opis zajęć:

Proponowane zajęcia mają na celu zrealizowanie dwóch celów. Pierwszy można określić mianem poznawczego, drugi – metodologicznego. Jeśli chodzi o poznawczy wymiar warsztatów, to w trakcie krótkiego bloku zajęć nie da się rzecz jasna przedstawić pełnego obrazu tak wielowątkowej i skomplikowanej tematyki, jaką jest historia Drugiej Rzeczypospolitej. Zdecydowałem się zaproponować wspólne przestudiowanie różnych zagadnień, dzięki czemu możliwe będzie spojrzenie na dwudziestolecie międzywojenne przez pryzmat kilku odrębnych perspektyw. Analiza każdego przypadku da wiedzę zarówno o nim samym, jak i o szerszych tendencjach charakterystycznych dla epoki.

W trakcie warsztatów pracować będziemy z różnymi typami tekstów źródłowych – dokumentami, tekstami prasowymi, wspomnieniami, listami, literaturą piękną, źródłami ikonograficznymi, itd. Pozwoli to uczestnikom na rozwój umiejętności związanych z metodami krytyki i interpretacji rozmaitych typów źródeł historycznych. To właśnie cel metodologiczny, o którym już wspomniałem.

W ciągu sześciu warsztatowych spotkań chciałbym zająć się następującą grupą zagadnień: wielkie spory światopoglądowe epoki (analiza wybranego przykładu), medycyna w miastach i na wsi (praca na publikowanych pamiętnikach lekarzy), karykatura prasowa, życie codzienne w jednostkach wojskowych, twórcy kultury a życie polityczne, przemoc jako element ówczesnej kultury politycznej. Proponowana lista zagadnień może ulec zmianie.

Na warsztaty zapraszam nie tylko osoby o zdecydowanym zacięciu historycznym, ale także wszystkich tych, którzy chcieliby sprawdzić na czym polega praca nad tekstami źródłowymi.

20) Patologia wojny: Wojna a społeczeństwo w XVII-wiecznej Rzeczypospolitej

Prowadzący: Jan Sowa

student Kolegium MISH UW (historia i prawo). Interesuje się historią polsko-litewskiej Rzeczypospolitej w XVI – XVIII w. i wpływem wojen na przemiany społeczne i ustrojowe we wczesnonowożytnej Europie.

Opis zajęć:

W czasach pokojowych i w dobrobycie zarówno państwa, jak i jednostki kierują się słuszniejszymi zasadami, gdyż nie znajdują się pod jarzmem konieczności; wojna zaś niszcząc normalne, codzienne życie jest brutalnym nauczycielem kształtującym namiętności tłumu według chwilowej sytuacji.

Tukidydes

Rzeczpospolita XVII stulecia był państwem toczącym nieustannie wojny. W latach 1600 – 1717 na 32 lata pokoju przypadało aż 85 lat wojen. Nic dziwnego więc, że konflikty zbrojne odciskały głębokie piętno na życiu całego społeczeństwa – wojna pośrednio lub bezpośrednio dotykała wszystkich, wpływając na gospodarkę, politykę, ustrój, czy mentalność.

Celem zajęć jest właśnie próba prześledzenia tego wpływu, pokazanie wojen prowadzonych przez XVII-wieczną Rzeczpospolitą nie od strony wielkich bitew, czy zawieranych traktatów, ale właśnie od tego, w jaki sposób wyglądała wojenna codzienność, jak funkcjonowały instytucje społeczne w chwili zagrożenia. Do głównych tematów zajęć będą należały zjawiska powszechne w czasie wczesnonowożytnych konfliktów zbrojnych – grabieże żołnierzy obcych i (przede wszystkim) własnych, bunty nieopłaconego wojska, czy szerząca się przemoc. Postaramy się zobaczyć w jaki

sposób społeczeństwo szlacheckie starało się zapobiegać tym zjawiskom i czy było to w ogóle możliwe. Wreszcie postaramy się poszukać wpływu wojen na mentalność społeczną i kulturę polityczną oraz porównać Rzeczpospolitą z innymi państwami europejskimi na tle społecznego aspektu wielkich wojen XVII w.

Podczas warsztatów sięgając będziemy do różnych typów źródeł: od źródeł ikonograficznych, przez poezję polityczną, pamiętniki, czy akty prawne – tym samym będzie to dobra możliwość pokazania metodologii pracy historyka, zwłaszcza epoki nowożytnej.

21) Polacy i Litwini na Kremlu, Moskwićini w Wilnie: Polsko-litewskie spotkania z Moskwą od Iwana Groźnego do Piotra Wielkiego

Prowadzący: Jan Sowa

student Kolegium MISH UW (historia i prawo). Interesuje się historią polsko-litewskiej Rzeczypospolitej w XVI – XVIII w. i wpływem wojen na przemiany społeczne i ustrojowe we wczesnonowożytnej Europie.

*Czyli temu dawny czas, kiedy szczęściu swemu
Car moskiewski ufając chciał światu wszystkiemu
Groźnym być, wszystkie lekce króle krześcijańskie
Uważając przy sobie, także i pohańskie.*

Jan Kochanowski o Iwanie Groźnym (*Jezda do Moskwy...*, 1582)

*Nieba
Wiedzą, że Ziemi Ciebie jest potrzeba,
Który nie tylko swe państwa piastujesz,
Lecz i sąsiedztwa bliskie konserwujesz.*

Piotr Bolesta o Piotrze Wielkim (Nieśmiertelna pamięć..., 1709)

Wielkie Księstwo Moskiewskie było wyjątkowo specyficznym sąsiadem polsko-litewskiej Rzeczypospolitej. Z jednej strony był to *hostis hereditarius* – „wróg dziedziczny”, główny konkurent w walce o dominację w Europie wschodniej. Z drugiej strony szlachta koronna i litewska zachowała, mimo ogromnej odmienności kulturowej elit państwa carów, świadomość bliskości etnicznej z Moskwićinami i to właśnie Moskwa była w pewnych okresach postrzegana jako potencjalny partner kolejnej unii – wzorowanej na tej, która połączyła Polskę i Litwę.

Zajęcia, dotyczące zagadnień z zakresu historii kultury politycznej i mentalności, a także w pewnym zakresie historii stosunków międzynarodowych oraz historii literatury, będą próbą pokazania, w jaki sposób „kwestia moskiewska” funkcjonowała w dyskursie publicznym Rzeczypospolitej od ostatniego ćwierćwiecza XVI stulecia do początku XVIII w., a więc w epoce decydujących starć o prymat we wschodniej Europie. Przedmiotem naszych dociekań będzie zarówno propaganda królewska i carska kierowana do obywateli Rzeczypospolitej, jak też wspomnienia oraz refleksje tych, którzy Moskwę i jej mieszkańców mieli okazję poznać osobiście. Postaramy się odpowiedzieć na pytanie na ile obraz Moskwy w świadomości szlacheckiej i wizje możliwej (bądź niemożliwej) koegzystencji z nią były efektem głęboko zakorzenionych stereotypów,

a na ile rzetelnej wiedzy o wschodnim sąsiedzie.

Celem warsztatów jest także zaprezentowanie warsztatu historyka, czyli metody krytycznej interpretacji różnych typów źródeł od traktatów międzynarodowych, poprzez oficjalne odezwy, pamiętniki, pisma publicystyczne, po literaturę piękną.

22) Porozumienie ponad podziałami: wstęp do teorii przekładu

Prowadząca: Klementyna Aura Glińska

jest doktorantką w Instytucie Filologii Klasycznej Uniwersytetu Warszawskiego oraz École Doctorale „Études médiévales” na Uniwersytecie Paris-Sorbonne, Paris IV. W zakresie jej badań znajdują się przede wszystkim literatura oraz widowiska epoki średniowiecza, ponadto – teoria zabawy oraz przekładoznawstwo.

Opis zajęć:

Celem zajęć jest zarysowanie podstawowych problemów przekładoznawstwa, ich motywem przewodnim – znaczenie przekładu jako miejsca spotkania międzykulturowego. Uczestnicy kursu zapoznają się z podstawową terminologią z zakresu teorii przekładu, zdobędą umiejętność krytycznej oceny tłumaczeń oraz uzasadniania własnej strategii translatorskiej. Zajęcia będą miały charakter dwutorowy. Części teoretyczna poświęcona zostanie problemom historii i tradycji przekładoznawstwa. W toku zajęć omówione zostaną wybrane teksty filozoficzne i teoretycznoliterackie określające status tłumaczenia w kulturze. Refleksji poddane zostaną m.in. zagadnienia kompetencji autorskich tłumacza, rozumienia, przekładalności oraz kategorii obcości. Część praktyczna konwersatorium obejmować będzie krytyczną analizę przekładów tekstów poetyckich i prozatorskich: wspólnie komentować będziemy strategie translatorskie, wybory stylistyczne i formalne, określimy funkcję danego przekładu w historii literatury.

Po ukończeniu kursu uczeń:

- zna podstawowe pojęcia z zakresu teorii przekładu
- potrafi omówić rolę przekładu w kontekście antropologicznym i kulturowym
- zna podstawowe tradycje i kierunki przekładoznawstwa

Ramowy plan zajęć:

1. Przekład. Rozumienie. Interpretacja.
2. Przekładalność i ekwiwalencja.
3. Poetyka przekładu literackiego.
4. Odmiany przekładu. Strategie przekładu.
5. Tłumacz: kompetencje, wybory, występki.
6. Przekład w kulturze: funkcje, problemy, konflikty.

Literatura:

Balcerzan, E., Poetyka przekładu artystycznego, „Nurt” 8 (1968), pp. 17–31

Jakobson, R., O językoznawczych aspektach przekładu, [w:] W poszukiwaniu istoty języka. Wybór pism, Warszawa : Państwowy Instytut Wydaw., 1989, t. 1, pp. 372–381

Mała encyklopedia przekładoznawstwa, red. U. Dąbska-Prokop, Częstochowa : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Języków Obcych i Ekonomii Educator, 2000 (wybrane hasła)

Dąbska-Prokop, U., Nowa encyklopedia przekładoznawstwa, Kielce: Wyższa Szkoła Umiejętności im. Stanisława Staszica w Kielcach, 2010 (wybrane hasła)

Steiner, G., *Po wieży Babel : problemy języka i przekładu*. Kraków: Universitas, 2000 (wybrane rozdziały)

23) Proces prowadzenia badań naukowych – od pomysłu do artykułu naukowego

Prowadzący: Mikołaj Zaborowski i Bartosz Helfer

studiują w Poznaniu. Mikołaj jest absolwentem medycyny UM oraz studentem matematyki UAM. W Collegium zajmował się zaburzeniami neuropsychologicznymi w chorobie Parkinsona oraz identyfikacją korzystnego środowiska przeciwnowotworowego w neurologicznych zespołach paraneoplastycznych. Bartosz jest studentem kognitywistyki Instytutu Psychologii UAM. W Collegium zajmował się zachowaniem i ekologią ptaków śpiewających. Obecnie bada psychologiczne zjawisko interferencji ruchowej oraz pisze na ten temat pracę magisterską. Podczas Szkoły Letniej CI 2009 prowadzili razem zajęcia dotyczące funkcji poznawczych.

Opis zajęć:

W oparciu o własne badania i doświadczenia z dziedziny nauk medycznych, biologii i psychologii eksperymentalnej pokażemy jak przebiega proces poznania naukowego. Na tak dobranym materiale zademonstrujemy w jaki sposób zdobyć nową wiedzę naukową i na czym polega specyfika badań w obrębie interesujących nas dyscyplin naukowych. Zaczniemy od etapu, kiedy jedyne czego jesteśmy pewni to nasza fascynacja daną dziedziną wiedzy.

Odpowiemy na pytania:

- 1 Skąd czerpać inspirację do pracy?
- 2 Jak wpaść na dobry pomysł na badanie?
- 3 Jak wyszukiwać informacje naukowe?
- 4 Jak krytycznie czytać artykuły naukowe różnego typu oraz czerpać z nich istotne fakty?
- 5 Jak formułować i testować hipotezy naukowe?
- 6 W jaki sposób analizować uzyskane dane?
- 7 Jak interpretować i rozumieć uzyskane wyniki oraz w jaki sposób wyniki te przedstawić w zrozumiały i akceptowalny w nauce sposób?
- 8 Na czym polega i jak przebiega proces publikacji naszej pracy w czasopiśmie naukowym?

Dla każdego etapu postępowanie pokażemy narzędzia i metody (z reguły bezpłatnie dostępne w Internecie) pozwalające pokonać wiele piętrzących się trudności. Przy okazji udzielimy wielu, mamy nadzieję, przydatnych rad dotyczących rozwoju naukowego i kariery naukowej.

Po zakończeniu zajęć ich uczestnik powinien być w stanie samodzielnie przebrnąć przez kolejne etapy poznania naukowego oraz być świadomym podstawowych procesów rządzących współczesną nauką.

24) Przekład artystyczny jako „literatura z literatury”

Prowadząca: Katarzyna Szymańska

studentka Kolegium MISH Uniwersytetu Warszawskiego (głównie filologia polska i angielska) oraz European Literature and Culture (MPhil) na University of Cambridge. Interesuje się literaturoznawstwem i teorią przekładu artystycznego.

Opis zajęć:

Czy przekład artystyczny może być rozpatrywany tylko w kategoriach językowych? Czy wystarczają one przy analizie takich przekładów jak choćby *Kubuś Puchatek* Ireny Tuwim, *Ziemia jałowa* Adama Pomorskiego, *Mechaniczna pomarańcza* Roberta Stillera czy cała seria translatorska sztuk Szekspira?

Co dzieje się tutaj z pojęciem ekwiwalencji – czy jest ono wystarczające?

Podczas tych zajęć chciałabym się wspólnie zastanowić, jakie narzędzia potrzebne są do myślenia o przekładzie artystycznym – czyli literatury, która powstaje z literatury i zostaje następnie przeniesiona do nowego ośrodka językowo-kulturowego. Czy nie zaczyna ona ewoluować i żyć własnym życiem? Czy pozajęzykowe czynniki, takie jak: strategia tłumacza, tradycja literacka i kulturowa, sytuacja socjo-polityczna czy nawet praktyka edytorsko-wydawnicza, nie warunkują ostatecznego kształtu przekładanego utworu?

Te wszystkie problemy chciałabym poruszyć podczas wspólnej analizy porównawczej utworów literackich (głównie literatury anglojęzycznej) w polskich przekładach. Mam nadzieję, że uda mi się pokazać, jak ważne jest założenie metodologiczne, że przekład literacki (czy przekład w ogóle) nie powinien być analizowany normatywnie, lecz raczej deskryptywnie i jako fakt kultury docelowej.

25) Regulacje dotyczące handlu międzynarodowego w ramach WTO a wpływ globalizacji na środowisko naturalne

Prowadzący: Wojciech Maciejewski

absolwent stosunków międzynarodowych w ramach Kolegium MISH na Uniwersytecie Warszawskim, student prawa tamże oraz na Uniwersytecie Saarlandzkim w Saarbrücken. W ramach programu LLP - Erasmus studiował również na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Bergen. By³ stypendyst¹ Maurer School of Law Indiana University w Bloomington (USA). Interesuje się prawem rynku wewnętrznego UE, prawem własności przemysłowej oraz prawem handlu zagranicznego.

Opis zajęć:

WTO zrzesza 153 państwa, które reprezentują 93% światowego handlu – zatem jest największą międzynarodową organizacją o charakterze ekonomicznym. Jej celem jest liberalizacja międzynarodowego handlu zarówno towarami jak i usługami. Cel ten jest realizowany poprzez dążenie do zapewnienia państwom członkowskim jak największych korzyści płynących z wymiany handlowej pomiędzy nimi.

Globalizacja odbywa się przez usuwanie sztucznych barier w przepływie towarów, usług, kapitału, wiedzy oraz osób (Stiglitz, *Globalization and Its Discontents*). Dwa pierwsze spośród wspomnianych elementów są przedmiotem zainteresowania WTO. Jednakże, globalizacja nie składa się wyłącznie z czynników ekonomicznych. Ważne są również dla niej elementy takie jak np. ochrona środowiska, która chociaż powinna być celem sama w sobie, to nie zawsze jest uwzględniana przy realizowaniu celów ekonomicznych. Kwestia ta jest przedmiotem dyskusji w ramach WTO, której statutowe cele koncentrują się wyłącznie na liberalizacji handlu.

Celem zajęć jest zapoznanie uczestników z podstawami prawa handlu zagranicznego (WTO) ze szczególnym uwzględnieniem kwestii ochrony środowiska. Zajęcia będą oparte na analizie rzeczywistych i fikcyjnych kazusów.

Od uczestników zajęć będzie wymagana umiejętność posługiwania się językiem angielskim oraz aktywny udział w dyskusji.

26) Religia i państwo, państwo a religia

Prowadząca: Małgorzata Joanna Adamczyk

jest studentką animacji kultury oraz prawa w ramach MISH UW. W ramach programu MOST studiowała również religioznawstwo na Uniwersytecie Jagiellońskim. W Collegium Invisible zajmuje się praktykami piśmiennymi na przykładzie dzienników osobistych z czasów wojny.

Opis zajęć:

Można wyróżnić wiele modeli współistnienia kościołów i związków wyznaniowych z państwem, tudzież państwa ze związkami wyznaniowymi. Czym różnią się od siebie separacja czysta i separacja wroga? Co to jest separacja skoordynowana? Gdzie i kiedy występowały bądź występują poszczególne modele współistnienia państwa i kościołów i jak są tworzone prawnie? Czym jest konkordat? O co chodziło w szeroko omawianym w prasie wyroku strasbourskim w sprawie Lautsi przeciwko Włochom? Gdzie i dlaczego może wisieć krzyż? Czym jest wolność religijna, a czym wolność od religii? Czym jest neutralność światopoglądowa i kto ją definiuje? Jak na relacje państwa i związków wyznaniowych zapatrują się poszczególne religie, a jak ich wyznawcy? Podczas zajęć zadamy sobie te pytania, a także wiele innych. Będziemy analizować zarówno uzasadnienia wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i fragmenty konstytucji i konkordatów poszczególnych krajów. Skupimy się przede wszystkim na prawnym sposobie normowania relacji państw i ugrupowań religijnych, starając się jednak nie tracić przy tym z oczu licznych społecznych, historycznych, politycznych kulturowych i religijnych uwarunkowań, dzięki którym dane rozwiązanie prawne powstało.

27) Spór o naturę prawa. Czym jest prawo i dlaczego prawników to nie interesuje?

Prowadzący: Maciek Juzaszek

Jestem w Collegium od 2010 r. Mieszkam w Krakowie, studiuje na III roku prawa i na I roku filozofii na Uniwersytecie Jagiellońskim, jestem też przewodniczącym sekcji koła naukowego zajmującej się filozofią prawa. Interesuję się filozofią prawa, filozofią polityczną, bioetyką, teorią ewolucji, współczesnymi teoriami sprawiedliwości, historią III Rzeszy. Sam jestem laureatem i finalistą kilku olimpiad i wciąż mocno utożsamiam się z innymi olimpijczykami.

Opis zajęć:

Podczas tych zajęć chciałbym zaproponować uczestnikom Wioski Olimpijskiej pochylenie się nad podstawowymi pytaniami filozofii i teorii prawa: Czym jest prawo? Co skłania ludzi do jego przestrzegania? Czym różni się od moralności? Nie będzie kodeksów ani paragrafów, będzie natomiast filozofia i zastanawianie się nad motywami działania człowieka. Podczas warsztatów pochylimy się nad kilkoma najbardziej wpływowymi koncepcjami filozofii prawa i zastanowimy się, która z nich jest najbardziej przekonująca. Przewidziane żywiłowe dyskusje, roztrząsanie emocjonujących przypadków, przeczytanie kilku ciekawych tekstów i być może... zrozumienie czym jest prawo.

Proponowany plan zajęć:

- 1) Prawo (jakiej) natury? - św. Tomasz z Akwinu i John Finnis
- 2) W poszukiwaniu Grundnorm – normatywizm Kelsena początkiem konstytucjonalizmu
- 3) Wielki spór o zasady prawne – Herbert Hart i Ronald Dworkin
- 4) Czy prawo musi być sprawiedliwe? - formuła Radbrucha, a moralność prawa Fullera
- 5) Prawo w księgach, prawo w działaniu, a może prawo w głowie? Koncepcje realizmu prawniczego
- 6) Efektywność ekonomiczna, a sprawiedliwość – razem czy osobno? Nurt ekonomicznej analizy prawa

28) Symboliczne funkcje (nie)jedzenia

Prowadząca: Edyta Charzyńska

doktorantka psychologii w ramach Interdyscyplinarnych Studiów Doktoranckich SWPS w Warszawie, pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Teorii Wychowania Instytutu Pedagogiki w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, studentka V roku filozofii tamże. Zainteresowania naukowe: duchowość i emocje pozytywne w chorobach somatycznych, otyłość, zaburzenia odżywiania się, martwienie się, orientacje psychoseksualne, stereotypy płciowe, pojęcia normy i patologii, psychokulturalizm, charakter narodowy

Opis zajęć:

Powiedz mi, co, ile i jak jesz, a powiem ci, kim jesteś – tak mogłoby brzmieć motto proponowanego przeze mnie warsztatu. Jego celem jest przedstawienie teorii psychologicznych (w tym: psychoanalitycznej, poznawczej, humanistycznej) ukazujących ukryte funkcje, jakie pełnić może jedzenie w życiu człowieka.

Szczególnie dużo uwagi poświęcimy warstwie symbolicznej jedzenia w przypadku występowania nieprawidłowości – zaburzeń odżywiania się (jadłowstręt psychiczny, bulimia, zespół gwałtownego objadania się) i otyłości. Po zapoznaniu uczestniczek i uczestników warsztatu z podstawową terminologią i kryteriami diagnostycznymi zajmiemy się analizą przypadków dostępnych w polskiej i zagranicznej literaturze przedmiotu. Co istotne, na problem funkcji odżywiania się spojrzymy również z perspektywy psychologii różnic płciowych.

Jako formę zajęć proponuję dyskusję, pracę w grupach, pracę indywidualną, prezentacje multimedialne, krótkie materiały filmowe i muzyczne, analizę przypadków, lekturę fragmentów pamiętników i innych wytworów. Uczestniczki i uczestników warsztatu zapoznam również z narzędziami wykorzystywanymi w badaniach naukowych i praktyce terapeutycznej, stosowanych podczas pomiaru zmiennych związanych z symbolicznymi funkcjami odżywiania się.

29) Tańcząc postmodernizm. Andrzejewski/Gaga/Kulas

Prowadzący:

Adam Andrzejewski - student V roku Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych UW. Realizuje minimum programowe z filozofii. W Collegium Invisible zajmuje się metodologią nauk.

Joanna Kulas - studentka V roku MISH UW (polonistyka, kulturoznawstwo) i studentka II roku studiów magisterskich w Instytucie Teatrolologii Wolnego Uniwersytetu w Berlinie (specjalizacja: taniec). W CI zajmuje się literaturą i kulturą epok dawnych. Stypendystka DAAD (2007;2009-2011). Redaktorka tomów „Rilke po polsku” (Warszawa 2010) oraz „Doświadczenie nowoczesności” (Warszawa 2011).

Opis zajęć:

Właściwie ciężko byłoby podać konkretny powód, dla którego Lady Gaga przykuwa tyle uwagi. Muzycznie – zasadniczo – nie wyróżnia się: chwytliwe teksty i ciężkie, a nawet monotonicznie powtarzające się uderzenia należą w świecie popu do codziennego repertuaru wielu gwiazd. O popularności Gagi i jej międzynarodowym sukcesie zdecydował raczej szczegółowo opracowany wizerunek sceniczny, którego wyjątkowość polega na tym, że obejmuje całą obecność artystki. Oznacza to w praktyce, że osobowość sceniczna, jaką jest Lady Gaga, po zakończeniu koncertu trwa i rozciąga się na prywatne życie artystki. W tym sensie Lady Gaga przestaje być zwykłą piosenkarką i

wykonawczynią "Poker Face": jest raczej performerką, która nigdy nie kończy swojego performansu. Przedmiotem jej gry jest natomiast sam fenomen amerykańskiego popu i kultura sławy. Wyróżnikiem estetycznym – pastisz. Publiczność nie zna „prawdziwego” oblicza Lady Gagi – zawsze pojawia się ona w kostiumie. Dlatego Gaga jako rzeczywisty cytat i kolaż różnych ról społeczno-kulturowych wzbudza ciekawość. Problematyzuje, ale też dekonstruuje amerykańską popkulturę, tą samą zresztą, która ją stworzyła i ją uwielbia.

Celem niniejszych zajęć jest przeprowadzenie analizy i interpretacji wybranych wątków twórczości artystycznej Lady Gagi (właśc.: Stefanie Joanne Angelina Germanotta) oraz prześledzenie mechanizmów ich recepcji w popkulturze. Zagadnienia poddane pod dyskusję na zajęciach oscylują wokół kwestii relacji twórczości Lady Gagi do następujących problemów: (1) postmodernizm; psychoanaliza, (2) performatyka; teoria tańca, (3) posthumanizm, (4) homoseksualizm; transseksualizm, (5) feminizm, (6) sekularyzacja. Jako materiał badawczy wykorzystywany na zajęciach służyć będą teledyski z albumów *The Fame* [2008], *The Fame Monster* [2009] oraz *Born This Way* [2011] oraz wywiady Lady Gagi.

Zajęcia posiadają charakter warsztatowy. Każde spotkanie składa się z dwóch części: (i) analiza tekstu teoretycznego (np. z teorii tańca), (ii) aplikacja uzyskanych narzędzi teoretycznych do konkretnych utworów. Wstępna bibliografia: J. Baudrillard, J. Butler, G. Debord, S. L. Foster, F. Jameson, R. Schechner. Zajęcia skierowane są przede wszystkim dla osób odważnych, niebojących się interpretować nowych – często kontrowersyjnych – fenomenów kultury.

30) W poszukiwaniu umowy społecznej

Prowadzący: Maciek Juzaszek

Jestem w Collegium od 2010 r. Mieszkam w Krakowie, studiuje na III roku prawa i na I roku filozofii na Uniwersytecie Jagiellońskim, jestem też przewodniczącym sekcji koła naukowego zajmującej się filozofią prawa. Interesuję się filozofią prawa, filozofią polityczną, bioetyką, teorią ewolucji, współczesnymi teoriami sprawiedliwości, historią III Rzeszy. Sam jestem laureatem i finalistą kilku olimpiad i wciąż mocno utożsamiam się z innymi olimpijczykami.

Opis zajęć:

Zajęcia te chciałbym poświęcić jednej z najciekawszych koncepcji filozofii politycznej, a mianowicie koncepcji umowy społecznej, która niezwykle mocno wpłynęła na nasze rozumienie wolności człowieka, demokracji oraz prawa. Wymiernie odcisnęła się ona na nasz sposób myślenia o świecie, a jednocześnie dała podwaliny dla nowoczesnego, liberalnego państwa. W trakcie zajęć chciałbym zaproponować uczestnikom Wioski Olimpijskiej krytyczną lekturę głównych postaci nurtu umowy społecznej oraz wspólną refleksję nad jej implikacjami.

Proponowany plan zajęć:

1. Szkoła z Salamanki
2. Thomas Hobbes
3. John Locke
4. Jean Jacques Rousseau
5. John Rawls
6. Krytyka kontraktualizmu

31) Wprowadzenie do teorii stosunków międzynarodowych

Prowadzący: Wojciech Kuźnicki

student prawa i stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Warszawskim. W Collegium Invisible zajmuje się badaniem stosunków międzynarodowych w Afryce Zachodniej, a w szczególności tworzeniem się regionalnego bezpieczeństwa tamże. Ponadto interesuje się doktrynami politycznymi

Opis zajęć:

W polskiej debacie publicznej stosunki międzynarodowe są dyskutowane bez uwzględnienia perspektywy teoretycznej. Może to wywołać błędne przekonanie, że w istocie nie istnieje coś takiego, jak teoria stosunków międzynarodowych; że „kuchenna wiedza” wystarczy do zrozumienia sytuacji politycznej we współczesnym świecie. Tymczasem od czasu I Wojny Światowej prowadzi się dyskusję o tym, czym właściwie stosunki międzynarodowe są; jaka jest ich „natura”. Celem warsztatów będzie omówienie rozwoju teorii stosunków międzynarodowych w ciągu minionego wieku oraz dyskusja nad jej współczesnymi głównymi nurtami, takimi jak: realizm, liberalizm, konstruktywizm, czy feminizm i „zielona teoria”. Przede wszystkim chciałbym unaocznić, w jaki sposób patrzenie przez pryzmat poszczególnych teorii wpływa na postrzeganie przez nas wydarzeń dziejących się na arenie międzynarodowej.

Warsztaty mają przybliżyć uczestnikom podstawy teorii stosunków międzynarodowych i zachęcić do spojrzenia na relację między państwami z perspektywy teoretycznej. Pracę chciałbym oprzeć na dyskusji nad tekstami kluczowymi dla rozwoju teorii stosunków międzynarodowych. Uczestnicy zajęć będą przede mnie zachęceni do konfrontowania swoich poglądów na temat stosunków międzynarodowych z zastosowaniem argumentacji teoretycznej. Olimpijczycy będą mieli okazję zobaczyć różnicę między "kuchennym" a opartym o konkretne podstawy teoretyczne uprawianiem stosunków międzynarodowych.

32) Wstęp do filozofii języka

Prowadzący: Bartłomiej Czajka

student filozofii i filologii klasycznej w ramach MISH na Uniwersytecie Jagiellońskim, interesuje się szczególnie logiką i ontologią, a także językoznawstwem starożytnym, literaturą i historią antyku oraz średniowiecza. Członek Collegium od 2010 roku. Stały publicysta i członek rady merytorycznej historycznego magazynu internetowego Histmag.org.

Opis zajęć:

Tematem zajęć jest wprowadzenie do współczesnej filozofii języka. Najważniejsze problemy, jakie zostaną poruszone podczas warsztatów, to relacja języka do rzeczywistości oraz systemowy charakter języka. Każdy z uczestników zostanie poproszony o przeczytanie jednego z tekstów, które będą przedmiotem dyskusji. Następnie, pod moją opieką via e-mail, przygotuje na jego podstawie krótką prezentację. Szczególnie ważna jest umiejętność selekcji materiału, który uczestnik uzna za ważny, oraz jasne i zwięzłe przedstawienie tezy i najważniejszych argumentów. W ten sposób pozostali uczestnicy zajęć, nie znając wcześniej tekstu, będą mogli wziąć udział w dyskusji i ocenić pomysł danego filozofa. Ponadto dobre wystąpienie powinno zawierać wprowadzenie, które pozwoli płynnie przejść do dyskusji nad wybranymi wcześniej zagadnieniami.

Filozofia języka jest jedną z najważniejszych gałęzi współczesnej filozofii i bodaj najszybciej rozwijającą się częścią tzw. filozofii analitycznej. Jest ważna zarówno dla teorii komunikacji (jak jest możliwe, że za pomocą ogólnych wyrażeń języka komunikujemy indywidualne myśli?), teorii

poznania (w jaki sposób język wpływa na nasze postrzeganie rzeczywistości), metafizyki (czy nasza wiedza jest znajomością rzeczy czy jedynie naszego sposobu mówienia o nich; czy rzeczy zależą od tego, jak o nich mówimy?). Celem zajęć, oprócz nabrania umiejętności klarownego i precyzyjnego opisywania zagadnień, jest więc wprowadzenie do najważniejszych problemów tej dziedziny, które mogą rzucić nowe światło na przedstawione wyżej zagadnienia z innych gałęzi filozofii.

Proponowana tematyka zajęć (może ulec zmianom, także pod wpływem zainteresowań uczestników):

1. Wstęp: wskazane najważniejszych nurtów i podstawowych problemów. Dwie interpretacje początku *Metafizyki* Arystotelesa: *de dicto* i *de re*. Ludwig Wittgenstein – relacja myśli i języka.
2. Ferdinand de Saussure (fragment książki *Kurs językoznawstwa ogólnego*): język jako system, budowa znaku językowego.
3. Kazimierz Ajdukiewicz (artykuł: *Język i znaczenie*): dyrektywalna koncepcja znaczenia. Z czego składa się znaczenie wyrażen?
4. Bertrand Russell (artykuł: *Denotowanie*) vs. John Stuart Mill (fragment książki *Zasady Logiki*): czym jest znaczenie nazwy własnej?
5. Saul Kripke (fragment książki *Nazywanie i konieczność*): polemika z Russellem – czy istnieją wyrażenia, które zawsze odnoszą się do tego samego obiektu, niezależnie od jego cech?
6. Hillary Putnam (artykuł: *Mózgi w naczyniu*): co decyduje o tym, że słowa odnoszą się do konkretnych przedmiotów? Wykorzystanie filozofii języka w argumentacji na gruncie innych działów filozofii.

33) Wstęp do nauki prawa prywatnego

Prowadzący: Mateusz Grochowski

doktorant w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, asystent sędziego w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, w Collegium zajmuje się współczesnymi przemianami polskiego i europejskiego prawa prywatnego

Opis zajęć:

Celem zajęć jest przedstawienie jednej z kluczowych dziedzin prawa, jaką jest prawo prywatne – widziane tu w szerszej perspektywie filozoficznej i społecznej. Obejmując niezwykle szeroki zakres spraw: od codziennego kupna gazety po międzynarodowe transakcje handlowe, opiera się ona zawsze na tych samych fundamentalnych zasadach, znanych cywilizacji europejskiej już od czasów rzymskich. Celem zajęć będzie przedstawienie kluczowych konstrukcji prawa prywatnego, stanowiących jego fundament (m. in. zasady równości, pojęcia podmiotowości prawnej czy koncepcji oświadczenia woli) w ramach wspólnej lektury przepisów, orzeczeń sądów i fragmentów literatury prawniczej. Dodatkowym kontekstem będą tu materiały źródłowe, pokazujące historyczny rozwój omawianych pojęć oraz ich kulturowe korzenie, od czasów rzymskich po współczesność. Ważnym punktem odniesienia, który również nie zostanie pominięty w trakcie zajęć, będzie relacja między dwiema wizjami prawa prywatnego: liberalną (zakładającą pełną swobodę wszystkich podmiotów) oraz protekcyjnistyczną (przyznającą prawodawcy możliwość preferencyjnego traktowania pewnych grup społecznych). W ramach zajęć spróbujemy również zastanowić się nad perspektywami ewolucji omówionych konstrukcji w kontekście współczesnych zmian cywilizacyjnych i nowych zadań, jakie prawo prywatne ma do odegrania we współczesnym świecie.

34) Wstęp do psychopatologii na przykładzie kina

Prowadząca: Joanna Przybek

studentka V roku kierunku lekarskiego na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, zainteresowana neurobiologią, neurologią, immunologią. W Collegium zajmuje się neurologicznymi chorobami autoimmunizacyjnymi.

Opis zajęć:

Wszyscy chcą żyć w zdrowiu, szczęściu i radości. Zdrowie najczęściej jest jednak rozumiane jako zdrowe ciało, z pominięciem zdrowia psychicznego. Na psychikę składa się wiele umiejętności człowieka, m.in.: czynności poznawcze (uwagi, pamięci, spostrzegania, myślenia, języka i komunikacji), emocje i motywacja, scalania czynności psychicznych (świadomość, orientacja, inteligencja, osobowość).

Jak w każdym tak złożonym układzie wiele elementów może się zepsuć dając szereg objawów... Na przykładzie bohaterów filmów poznacie część z nich: zastanowimy się dlaczego bohaterowie „Transpotting” widzą noworodki pełzające po suficie, co się dzieje z narkomanami w „Requiem dla snu”, jak odbiera świat główna postać filmu „Rainman”, czego się boi S. Wiver w „Psychopacie”, dlaczego J. Nash widzi, rozmawia z mężczyzną, który nie istnieje, co czuje postać z „Comy”, czy bohater „500 dni miłości” ma depresję czy jest tylko przygnębiony po utracie dziewczyny, co się dzieje z A. Hopkinsem w filmie „Dowód”?

Dowiecie się też co naprawdę znaczą powszechnie używane pojęcia takie jak.: halucynacje, urojenia, apatia, natłok myśli, słowotok, rozkojarzenie, sałata słowna, złość, nawyk. Ponadto zrozumiecie o co chodzi w dopaminowej teorii schizofrenii, niedoborze „hormonu szczęścia” w depresji czy zespole maniackalnym (podstawy etiopatogenezy).

Wszystkie zajęcia będą składały się z krótkiego wstępu teoretycznego, fragmentu filmu, dyskusji, omówienia psychiatrycznego przypadku klinicznego i zapisków odczuć i przemyśleń pacjentów.

Zapraszam serdecznie w podróż w psychikę. Jak napisał kiedyś prof. Kępiński, żeby rozumieć m. in. „tych, którzy więcej czują i inaczej rozumieją i dlatego bardziej cierpią”.